

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 5/2012-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti R. B., N., zastúpenej advokátom JUDr. S. J., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 129/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava vo veci vedenej pod sp. zn. 10 C 129/2011 p o r u š e n é b o l o .

2. R. B. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť R. B. trovy právneho zastúpenia v sume 475,93 (slovom štyristosedemdesiatpäť eur a deväťdesiattri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. S. J..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. decembra 2011 doručená sťažnosť R. B., N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. S. J., B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 129/2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 15. novembra 1999 podala okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 12 000 Sk s príslušenstvom proti odporcovi – Z., spol. s r. o. Podľa sťažovateľky *„od tohto dátumu súd vo veci urobil len niekoľko úkonov smerovaných k tomu, aby zistil, či žalovaný ešte existuje alebo už nie“*.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že okresný súd vo veci samej nekonal 12 rokov a do dňa podania sťažnosti vo veci meritórne nerozhodol, čím spôsobil zbytočné priet'ahy v napadnutom konaní.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej poukázala na aktuálnu judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje 3 kritériá – právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania počas konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval.

K uvedeným kritériám sťažovateľka uviedla:

„1. Právna otázka predložená sťažovateľom Okresnému súdu Trnava nepredstavuje právne ani fakticky zložitú problematiku, aby si vyžadovala riešenie po dobu 12 rokov. Uplatňované právo nie je zložitá a tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom rozhodovacia činnosť všeobecných súdov v obdobných veciach sa opiera o ustálenú judikatúru. Ide o bežné vymáhanie pohľadávky zo vzťahu založeného kúpnu zmluvou.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania možno, počas celej doby konania, hodnotiť ako aktívne a súčinné, v dôsledku čoho nemohlo prispieť k zdlhávosti konania a nevykazuje znaky, ktoré by mali byť v neprospech sťažovateľa pri posudzovaní zbytočných prietahov v tomto konaní. Nie sú tu prítomné žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit', že sťažovateľ svojím správaním prispel k doterajšej dĺžke namietaného konania, aj keď sťažovateľ nemal veľa príležitostí aktívne sa zúčastňovať konania, keďže vo veci samej sa nekonalo za 12 rokov žiadne pojednávanie.

3. Pokiaľ ide o postup Okresného súdu Trnava v posudzovanom konaní, z analýzy dosiaľ vykonaných úkonov vyplýva, že súd bol v spore takmer nečinný.“

Podľa sťažovateľky ani „fakt, že v predmetnej veci Okresný súd Trnava úkony vykonal, nemôže sám o sebe vylúčiť existenciu zbytočných prietahov v konaní. Obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu alebo iného zodpovedného orgánu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, Ústavný súd posudzuje ako zbytočný prietah v konaní (napr. II. ÚS 3/00). Zisťovanie, či žalovaný existuje alebo nie, po dobu dvanástich rokov považuje sťažovateľ za neprimerané.“

Sťažovateľka v sťažnosti argumentovala, že nepodala sťažnosť na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predsedovi okresného súdu, pretože vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania v danej veci by náprava už nebola možná, čo odôvodňuje vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľky bez vyčerpania tohto prostriedku nápravy.

Na základe uvedených dôvodov sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd uznesením prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne vo veci samej vydal nález, v ktorom vysloví:

„Základné právo R. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde v Trnave pod sp. zn. 10C/129/2011 porušené bolo.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Trnava v konaní sp. zn. 10C/129/2011 ďalej konať bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd SR priznáva R. B. primerané finančné zadostučinenie vo výške 12.000 EUR (slovom: dvanásťtisíc EUR), ktoré je Okresný súd Trnava povinný sťažovateľovi zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi R. B. náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 314,18 EUR, ktorú je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. S. J...“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval, uznesením č. k. I. ÚS 5/2012-10 z 11. januára 2012 ju prijal na ďalšie konanie a vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a predsedníčka okresného súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedička okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprV/35/2012 z 26. januára 2012, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 31. januára 2012, chronologicky opísala priebeh napadnutého konania takto: *«Dňa 22. 11. 1999 bol doručený na Okresný súd Trnava návrh na vydanie platobného rozkazu, v ktorom navrhovateľ R. Č. žiadal, aby súd určil odporcovi: Z., spol. s r. o., T., zaplatiť 12.000,-- Sk so 17,6 %-ným úrokom z omeškania od 1. 6. 1996 do dňa zaplataenia a 5 000,-- Sk titulom zmluvnej pokuty podľa ust. § 300 Obchodného zákonníka. Spolu s návrhom bola doručená žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.*

V tomto období vydávali platobné rozkazy na súdoch súdne tajomníčky, preto bol spis pridelený súdnej tajomníčke M. D., ktorá dňa 26. 11. 1999 dala do spisu úpravu na predloženie spisu sudcovi na rozhodnutie o žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov. Justičná čakatelka dňa 15. 12. 1999 dala dotaz na Z., spol. s r. o., ohľadne právnej subjektivity odporcu a zároveň vyzvala, aby v prípade, že majú právnu subjektivitu, zaslali doklad preukazujúci túto skutočnosť.

Dňa 5. 1. 2000 oznámil F. H., že dňa 4. 10. 1999 bol vyhlásený konkurz na P., spol. s r. o., P. a pripojil uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 4K/262/1999-20 zo dňa 5. 10. 1999.

Podpredsedníčka súdu dňa 10. 2. 2000 dala spis prideliť podľa poradia ďalšiemu sudcovi, zrejme pre odchod sudcu, ktorému bola vec pridelená, z tunajšieho súdu. Vec bola pridelená JUDr. M. Ď., ktorá dňa 16. 9. 2004 spis predložila vyššiemu súdному úradníkovi na rozhodnutie o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov po preverení, či odporca existuje a či má právnu subjektivitu.

Vyšší súdny úradník dňa 7. 10. 2004 vyzval P., s. r. o., P. a JUDr. T. D., správcu konkurznej podstaty úpadcu P., s. r. o., P., aby v lehote 30 dní uviedli, či odporca označený so sídlom T., je alebo bol súčasťou odborových orgánov tejto spoločnosti a zároveň, aby uviedli, či uvedená odborová organizácia ešte existuje a zaslali o tom doklad. Správca konkurznej podstaty JUDr. T. D. oznámil, že zamestnáva dvoch pracovníkov a odborová organizácia u nich neexistuje.

Dňa 6. 4. 2005 vyšší súdny úradník vyzval navrhovateľa z adresy trvalého i prechodného bydliska, uvedeného v návrhu, aby v lehote 10 dní doplnil správne označenie odporcu a doklad preukazujúci jeho pasívnu legitimitáciu a právnu subjektivitu. Zásielky sa vrátili s uvedením pošty: Adresát zomrel. Taktiež správa z Registra obyvateľov SR, doručená súdu 8. 6. 2005, potvrdila, že navrhovateľ 24. 11. 2002 zomrel.

Vyšší súdny úradník dňa 4. 7. 2005 do spisu dal úpravu založiť spis na 30 dní do vybavenia dopytu v spise 5Ro 1678/99 a predložiť potom spolu s týmto spisom. Na základe odpovede na dopyt v spise 5Ro 1678/99 vyzval vyšší súdny úradník sťažovateľku a L. Č., aby sa vyjadrili, či majú záujem vstúpiť do konania namiesto pôvodného navrhovateľa ako jeho právni nástupcovia a ak áno, či na návrhu na začatie konania trvajú alebo tento berú späť. Zároveň im oznámil, že súdu sa v doterajšom konaní nepodarilo zistiť, či navrhovateľom označený odporca v súčasnosti ešte existuje alebo nie. Sťažovateľka a L. Č. prevzali výzvu dňa 25. 1. 2006 a sťažovateľka dňa 3. 2. 2006 a L. Č. dňa 30. 1. 2006 oznámili, že trvajú na podanej žalobe a vstupujú do konania, avšak k označeniu odporcu neuviedli žiadne skutočnosti.

Vzhľadom na odchod vec vybavujúceho vyššieho súdneho úradníka bol spis preradený na ďalších vyšších súdnych úradníkov, pracujúcich v oddelení a dňa 1. 8. 2011 bol spis predložený vyššej súdnej úradníčke Mgr. Z. H., ktorá do spisu dala úpravu „preved' do registra C, nakoľko platobný rozkaz nebol vydaný, keďže navrhovateľ zomrel, právni nástupcovia po navrhovateľovi oznámili, že na návrhu trvajú, ale právna subjektivita navrhovateľom označeného odporcu v návrhu je sporná, takáto odborová organizácia podľa šetrenia v registri organizácií na internetovej stránke Štatistického úradu SR neexistuje a na subjekt, pri ktorom má byť zriadená uvedená odborová organizácia, je vyhlásený konkurz“.

Spis bol náhodným výberom elektronickými prostriedkami pridelený na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. L. V. dňa 31. 8. 2011. Sudkyňa dňa 2. 9. 2011 vyzvala sťažovateľku a L. Č. uznesením, aby v lehote 30 dní od doručenia tohto uznesenia doplnili návrh na začatie konania zo dňa 15. 11. 1999 označením odporcu, uvedením identifikačného čísla a dokladom o právnej subjektivite odporcu. Ďalej aby predložili dedičské rozhodnutie s vyznačenou právoplatnosťou, z ktorého bude zrejmé ich právne nástupníctvo po pôvodnom navrhovateľovi. Za L. Č. prevzal výzvu splnomocnenec a

zásielka, adresovaná sťažovateľke na adresu, na ktorej predtým výzvu prevzala a uviedla ju i v odpovedi ako svoju adresu, sa vrátila s uvedením pošty „adresát je neznámy“.

Sudkyňa dňa 23. 9. 2011 dala dopyt na Register obyvateľov SR ohľadom zistenia bydliska sťažovateľky, ďalej na Okresný súd Nové Mesto nad Váhom na pripojenie dedičského spisu k nahliadnutiu po pôvodnom navrhovateľovi, a tiež na Ministerstvo vnútra SR ohľadom zistenia, či označený odporca je vedený v zmysle § 9a zákona č. 83/1990 Zb. v evidencii združení.

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom dňa 11. 10. 2011 oznámil, že nezistil žiadny dedičský spis po navrhovateľovi. Ministerstvo vnútra SR dňa 14. 10. 2011 oznámilo, že označený odporca nie je a ani nebol zapísaný do evidencie odborových a zamestnávateľských organizácií. Pravdepodobne ide o organizačnú zložku Odborového zväzu potravinárov SR, preto oznámili, že sa súd má obrátiť priamo na Odborový zväz potravinárov SR, B.

Register obyvateľov SR dňa 14. 10. 2011 oznámil adresu sťažovateľky, na ktorú jej bola doručená výzva dňa 2. 11. 2011, a sudkyňa sa 14. 10. 2011 obrátila so žiadosťou o dedičský spis na Okresný súd Trenčín a tiež na Odborový zväz potravinárov SR B. o oznámenie, či majú organizačnú zložku a či má organizačná zložka právnu subjektivitu.

Okresný súd Trenčín dňa 16. 11. 2011 oznámil, že v dedičskej veci po neb. R. Č. bol podaný návrh na dodatočné dedičské konanie a vec nie je právoplatne skončená. Dedičský spis na nahliadnutie nezaslal.

Odborový zväz potravinárov SR dňa 14. 11. 2011 oznámil, že nemá v evidencii organizačnú zložku Z. spol. s r. o. a ani nemá vedomosť o existencii takejto organizácie.

Advokát sťažovateľky dňa 2. 12. 2011 oznámil, že identifikačné číslo odporcu sa im nepodarilo zistiť, avšak priložili vyjadrenie odporcu zo dňa 24. 5. 1999 s identifikačnými údajmi, ktoré boli totožné s údajmi, ktoré sa v spise už nachádzali.

Sudkyňa dňa 5. 12. 2011 požiadala Okresný súd Trenčín o zaslanie rozhodnutia, ktorým bolo dedičské konanie 15D/173/2011 právoplatne skončené, aj s vyznačenou právoplatnosťou. Okresný súd Trenčín žiadosť prevzal 16. 12. 2011 a 20. 12. 2011 oznámil, že náhradné dedičské konanie po neb. R. Č. pod sp. zn. 15D/173/2011 ešte nie je skončené. Sudkyňa dňa 21. 12. 2011 požiadala Okresný súd Trenčín o oznámenie, pod akou spisovou značkou sa viedlo pôvodné dedičské konanie po poručiteľovi R. Č. a zároveň žiadala

pripojenie spisu pôvodného dedičského konania prípadne oznámenie okruhu dedičov a zaslanie rozhodnutia, ktorým bolo pôvodné dedičské konanie skončené, s vyznačenou právoplatnosťou. Dňa 17. 1. 2012 Okresný súd Trenčín doručil súdu uznesenie č. k. 23D/677/2004-195 zo dňa 11. 8. 2004, ktorým bolo konanie vo veci prejednávania dedičstva po pôvodnom navrhovateľovi zastavené, nakoľko poručiteľ nezanechal žiadny hnutelný ani nehnuteľný majetok, čo v predbežnom vyšetrení uviedla sťažovateľka, a kde v odôvodnení boli uvedení zákonní dedičia. Taktiež konanie 26D/874/2005 o prejednaní novoobjaveného majetku bolo zastavené.

Sudkyňa dňa 19. 1. 2012 konanie zastavila a zároveň rozhodla, že navrhovatelia nemajú právo na náhradu trov konania, nakoľko z vykonaného dokazovania vyplynulo, že subjekt označený ako odporca nie je právnickou osobou a neboli splnené podmienky pre začatie konania z dôvodu nedostatku podmienky konania podľa § 104 ods. 1 O. s. p. Uznesenie sa doručuje účastníkom konania.»

Podľa názoru predsedníčky okresného súdu boli zbytočné prieťahy v napadnutom konaní spôsobené aj z dôvodov na strane sťažovateľky, ktorá „o konaní vedela od počiatku, keďže v konaní ide o pôvodne jej pohľadávku, ktorú postúpila na manžela R. Č., neoznámila súdu, že navrhovateľ zomrel, a že vstupuje do konania ako jeho dedička. Taktiež po zistení tejto skutočnosti na výzvu súdu oznámila len, že vstupuje do konania, ale neodpovedala na výzvu na doplnenie označenia odporcu. Pokiaľ by už pôvodný navrhovateľ riadne označil odporcu, vo veci by bol vydaný platobný rozkaz, avšak vzhľadom na označenie odporcu, ktorý nemal právnu subjektivitu, došlo k potrebe zisťovania právnej subjektivity odporcu zo strany súdu, ako aj po úmrtí navrhovateľa k potrebe úkonov smerujúcich k zisteniu právnych nástupcov pôvodného navrhovateľa.“

Vo vzťahu k postupu okresného súdu v tomto konaní predsedníčka okresného súdu poukázala na opakovanú zmenu zákonného sudcu v právnej veci sťažovateľky, ako aj na mimoriadnu zaťaženosť vyšších súdnych úradníkov a sudcov, ktorým bola vec pridelená.

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení zo 6. februára 2012, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, uviedol: „Máme za to, že prieťahy

v tomto konaní sú neospravedliteľné. Konkrétne spôsobovanie prietahov súdom je evidentné okrem iného v období odo dňa 10. 2. 2000, keď predsedníčka súdu dala spis prideliť sudcovi pre odchod predchádzajúceho sudcu do 16. 9. 2004, keď pridelená sudkyňa predložila spis na rozhodnutie o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. To znamená, že štyri roky trvalo iba začatie rozhodovania o oslobodení od súdnych poplatkov. Vychádzajúc z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, dĺžku celého konania v trvaní 4 rokov nie je možné považovať za primeranú...

Ďalšie neodpušiteľné prietahy boli spôsobené v období od 3. 2. 2006 do 1. 8. 2011. Od doručenia odpovede na výzvu súdu, v ktorej navrhovateľa žiadali pokračovať v konaní bol spis preradený na vyšších súdnych úradníkov a až dňa 1. 8. 2011 bol jedným zo súdnych úradníkov preradený do registra C. Toto preradenie spisu medzi súdnych úradníkov trvalo vyše 5 rokov. Dovoľujeme si podotknúť, že v tomto konaní išlo o vydanie platobného rozkazu.

Podľa vyjadrenia súdu sťažovateľka spôsobila prietah v konaní tým, že neoznámila, že navrhovateľ zomrel a do konania vstupuje ako dedička. Keďže sťažovateľka nemá právnické vzdelanie, nevedela o podobnej povinnosti. Tento argument však neospravedlňuje prietahy súdu. Pôvodný navrhovateľ zomrel dňa 24. 11. 2002. Súd však na to prišiel až dotazom zo dňa 6. 4. 2005. Ak by súd vo veci riadne konal, tento prietah vôbec nemusel nastať.

Súd ďalej argumentuje tým, že pôvodný navrhovateľ riadne neoznačil odporcu, ktorý nemal právnu subjektivitu, a teda došlo k potrebe zisťovania právnej subjektivity zo strany súdu. Dovoľujeme si podotknúť, že predmetné zisťovanie odporcu súdom trvalo vyše 13 rokov. Až dňa 27. 01. 2012 bolo právnemu zástupcovi sťažovateľky doručené uznesenie súdu s č. k. 10C/129/2011-66 zo dňa 19. 1. 2012, v ktorom tento konanie zastavuje z dôvodu, že v prejednávanej veci subjekt označený v návrhu ako odporca nemá právnu subjektivitu a nie je právnickou osobou. Keďže k tomuto záveru prišiel súd až po 13 rokoch, zmaril tým šancu sťažovateľky na vymáhanie pohľadávky vo výške 564,30 eura s prísl., ktorá je dávno premlčaná voči správne subjektu.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví:

„Základné právo R. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde v Trnave pod sp. zn. 10C/129/2011 porušené bolo.

Ústavný súd SR priznáva R. B. primerané finančné zadosťučinenie vo výške 12.000 EUR (slovom: dvanásttisíc EUR), ktoré je Okresný súd Trnava povinný sťažovateľovi zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi R. B. náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 475,93 EUR, ktorú je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. S. J...“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup

samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o návrhu podanom pôvodným navrhovateľom R. Č. na zaplatenie sumy 12 000 Sk s príslušenstvom z titulu kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi jeho manželkou R. Č. (v súčasnosti B., pozn.), teda sťažovateľkou, a Z., spol. s r. o., T. (ďalej len „odporca“), na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 10. júna 1999, ktorou po zrušení bezpodielového spoluvlastníctva manželov túto pohľadávku sťažovateľka postúpila na svojho manžela (pôvodného navrhovateľa). Predmet tohto súdneho konania nemožno považovať po vecnej stránke za zložitý, taktiež po právnej stránke je nutné konštatovať, že žiadne skutočnosti nenasvedčujú zložitosti veci a obdobná agenda tvorí bežnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V danej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľky došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane navrhovateľa, a to na základe univerzálnej sukcesie (z titulu dedenia). Keďže univerzálna sukcesia vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusel uplatňovanú zmenu uznesením pripustiť. Sťažovateľka totiž vstúpila do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti postupu okresného súdu, pretože v uvedenom prípade nedošlo ku vzniku nového procesno-právneho vzťahu, ale k procesno-právnej nástupníctvu do už existujúceho procesno-právneho

vzťahu (m. m. II. ÚS 211/2010, III. ÚS 319/2011). Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosť, že sťažovateľka môže uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene.

Ústavný súd pri preskúmaní predloženého súdneho spisu zistil niekoľko okolností, ktorými sťažovateľka čiastočne prispela k prietahom v konaní okresného súdu, a to neoznámením úmrtia pôvodného navrhovateľa a právneho predchodcu sťažovateľky okresnému súdu, ako aj nedoplnením označenia odporcu na základe výzvy okresného súdu. V tejto súvislosti však ústavný súd tiež zohľadnil, že skutočnosť, či sťažovateľka mala vedomosť o vedení posudzovaného konania, nie je možné objektívne zistiť.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

V konaní okresného súdu možno ustáliť neprimerane dlhé obdobie nečinnosti trvajúce viac ako štyri a pol roka v čase medzi doručením oznámenia a vstupe Považských mlynov a cestovinární, spol. s r. o., do konkurzu 5. januára 2000 a zisťovaním existencie odporcu okresným súdom 7. októbra 2004. V tomto období okresný súd nevykonal vo veci žiadny procesný úkon.

Ústavný súd ďalej vyhodnotil ako neprimerane dlhý postup okresného súdu od doručenia oznámenia sťažovateľky, že trvá na podanom návrhu 3. februára 2006, do vydania uznesenia sp. zn. 10 C 129/2011 z 2. septembra 2011, ktorým boli sťažovateľka, ako aj navrhovateľ v 2. rade R. Č. vyzvaní, aby upresnili návrh na začatie konania označením odporcu uvedením identifikačného čísla a dokladom o jeho právnej subjektivite. Obdobie nečinnosti okresného súdu trvalo päť a pol roka.

Konanie okresného súdu v ďalšom období bolo plynulé a nevyznačovalo sa prietahmi (23. septembra 2011 okresný súd zaslal dopyt na register obyvateľov Slovenskej republiky na zisťovanie bydliska sťažovateľky, požiadal Okresný súd Nové Mesto nad Váhom o pripojenie dedičského spisu po pôvodnom navrhovateľovi a súčasne požiadal

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky o zistenie, či odporca je vedený v evidencii združení; 14. októbra 2011 bol dedičský spis po pôvodnom navrhovateľovi vyžiadaný z Okresného súdu Trenčín; 5. decembra 2011 bol Okresný súd Trenčín opätovne požiadaný o zaslanie rozhodnutia, ktorým bolo dedičské konanie po pôvodnom navrhovateľovi skončené, 19. januára 2012 okresný súd uznesením konanie zastavil).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v priebehu posudzovaného konania došlo k zbytočným priet'ahom spôsobeným nečinnosťou okresného súdu v trvaní 10 rokov.

Ústavný pri svojom rozhodovaní prihliadol aj na skutočnosť, že posudzované súdne konanie bolo ku dňu jeho rozhodovania skončené uznesením sp. zn. 10 C 129/2011 z 19. januára 2012 o zastavení konania z dôvodu nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania na strane odporcu, ktorého právnu subjektivitu sa v konaní nepodarilo preukázať.

Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 12 000 eur argumentujúc neospravedlňiteľnými a neprimeranými priet'ahmi, v dôsledku ktorých jej nie je umožnené dosiahnuť účinnú nápravu zásahu do jej základných práv.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení prihliadol na to, že sťažovateľka sa žiadnym spôsobom aktívne nepričinila o to, aby s ňou okresný súd ako s účastníčkou mohol ďalej konať po úmrtí pôvodného navrhovateľa. Vzhľadom na správanie sťažovateľky a jej pasivitu vo vzťahu k prerokovaniu návrhu podaného ešte jej právnym predchodcom, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu okresný súd vo veci plynule konal a následne uznesením sp. zn. 10 C 129/2011 z 19. januára 2012 konanie zastavil z dôvodu nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania na strane odporcu, za súčasného zohľadnenia predmetu konania, ktorým je uplatnenie pohľadávky v sume 12 000 Sk s príslušenstvom, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 (vyjadrenie k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu zo sumy 741 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 € a 7,41 € režijný paušál, teda za dva úkony právnej služby sumu 261,82 €. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 je odmena advokáta 1/6 z výpočtového základu zo sumy 763 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 127,16 € a 7,63 € režijný paušál. Odmena advokátovi za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom zvýšená o daň z pridanej hodnoty (keďže advokát je jej platcom) tak predstavuje celkovú sumu 475,93 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2012

